

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Економічний факультет

Кафедра економічної кібернетики

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Освітня програма «Економіка», «Економічна кібернетика»

Спеціальність 051 Економіка

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Економічний аналіз трансформацій
Викладач (-і)	Пілько Андрій Дмитрович, доц., к.е.н., доц. кафедри економічної кібернетики
Контактний телефон викладача	+380503735287
Е-mail викладача	andriy.pilko@pnu.edu.ua , andrii.pilko@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку консультацій, розміщеному на сайті кафедри економічної кібернетики
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Економічний аналіз трансформацій – вивчає особливості та закономірності проведення та розвитку трансформацій економічних систем різного рівня складності та ієрархії, а також підходи щодо проведення економічного аналізу таких трансформацій з використанням можливостей економіко-математичного інструментарію.</p> <p>Предмет дисципліни «Економічний аналіз трансформацій» – задачі аналізу, моделювання, оптимізації та прогнозування показників функціонування соціально-економічних систем та процесів в умовах трансформацій.</p> <p>Об’єкт дисципліни – трансформаційні процеси в економічній та соціальній сферах життя суспільства.</p> <p>Пререквізити: Макроекономіка, Мікроекономіка, Економічний аналіз, Соціологія економіки, Дослідження операцій в економіці, Економетрика</p> <p>Постреквізити: Моделі аналізу соціуму, Соціально-економічна безпека</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Мета курсу - формування системи теоретичних знань та практичних навичок з теорії та методології економічного аналізу, методики й організації аналізу трансформацій діяльності систем різного рівня складності та ієрархії, також набуття практичних навичок щодо використання здобутих знань в практиці аналізу трансформаційної динаміки економічної системи, оволодіння методологічним інструментарієм економічного аналізу для дослідження проблем економічного розвитку.</p> <p>Мета реалізується через цілі:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. усвідомити сутність трансформаційних процесів, котрі відбуваються на різних етапах соціально-економічного розвитку; 2. оволодіти фундаментальними поняттями економічного аналізу, котрі є необхідними для аналітичного дослідження діяльності систем різного рівня складності та ієрархії; 3. вміти застосовувати теоретичні знання для розробки та прийняття оптимальних управлінських рішень; 3. засвоїти методику економічного аналізу, основні його методичні прийоми та способи, зокрема методи первинної обробки даних, факторного аналізу, економіко-математичні, евристичні та експертні методи, а також набути практичних навичок щодо їх використання на практиці; 4. вміти проводити аналіз трансформаційних процесів на мікро-, макро-, мезо- рівнях, а також на міжнародному рівні; 5. оцінювати резерви підвищення ефективності управління трансформаційними процесами. 	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
Інтегральна компетентність	

ІК 1. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

Загальні компетентності

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.

СК4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

СК5. Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики

СК11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.

СК12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

Результати навчання

4. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.

5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).

7. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.

9. Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

11. Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин.

16. Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки.

21. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни 90 год.

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	12
семінарські заняття	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
6	051 Економіка	3	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.				
	Денна форма				
	лекції	семінарські	самостійна робота		
Тема 1. Поняття та види трансформацій. Задачі аналізу трансформацій	2	2	8		
Тема 2. Трансформація економіки України та її регіональних економічних систем	2	2	8		
Тема 3. Аналіз трансформацій в контексті формування макроекономічної політики	2	2	8		
Тема 4. Аналіз трансформацій в контексті забезпечення національної безпеки	2	4	8		
Тема 5. Соціальні трансформації та їх вплив на національну безпеку: задачі аналізу	2	4	8		
Тема 6. Глобальні трансформації та їх вплив на соціальний та економічний розвиток України	2	4	10		
Індивідуальне завдання			10		
Усього годин	12	18	60		

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	100 бальна – (50 балів протягом семестру та 50 балів за екзамен) Поточний контроль 0-30 балів; Самостійна робота 0-10 балів; Індивідуальне завдання 0-10 балів; Екзамен 0-50 балів.				
	Поточне тестування та самостійна робота			Екзамен	Сума балів з навчальної дисципліни
	Модуль 1	Модуль 2			
	Поточний контроль	Самостійна робота	Індивідуальне завдання	Екзаменаційна робота	
	Усне опитування, тестування	Тестування (КРС)	Презентація		
	30 балів	10 балів	10 балів		
	50 балів			50 балів	100
	Підсумкова оцінка з дисципліни у стобальній шкалі переводиться у національну шкалу та ECTS за такою схемою				
Шкала оцінювання для екзамену					
університетська		національна		шкала ECTS (ECTS)	
90 – 100		5	відмінно		A
80-89		4	добре		B
70-79					C

	60-69	3	задовільно	D								
	50-59			E								
	26-49	2	незадовільно з можливістю повторного складання	FX								
	1-25			незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	F							
Вимоги до письмової роботи	<p>Вивчення дисципліни передбачає обов'язкове виконання індивідуального завдання – (ІЗ) “Економічний аналіз трансформацій”, в рамках якого студент на основі сформованої інформаційної бази проводить вирішує задачі проведення економічного аналізу визначених процесів в заданих системах з використанням можливостей економіко-математичного моделювання.</p> <p>Виконані індивідуальні завдання можуть подаються для оцінювання викладачу у вигляді презентації, електронних документів з деталізацією процесу проведених розрахунків та обґрунтування відповідних висновків і рекомендацій. Студент готує доповідь за результатами проведеної роботи і представляє їх перед аудиторією. Індивідуальне творче завдання оцінюється двома оцінками – за рівень та якість виконання і за презентацію з захистом отриманих результатів.</p>											
Семінарські заняття	<p>Поточні оцінки які студенти можуть отримати під час семінарських занять (або тестування в системі дистанційного навчання) сумуються і розраховується середнє арифметичне (із заокругленням до десятих). Поточне тестування по окремих темах може проводитись у системі дистанційного навчання – результат відображається у відсотках, максимум 100%.</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Оцінка</th> <th>Умови отримання оцінки</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>5 «відмінно»</td> <td> <ul style="list-style-type: none"> - повний, правильний, послідовний, зв'язний, обґрунтований виклад питання, що супроводжується правильними прикладами; - все, що викладається повинно свідчити про глибоке розуміння і орієнтацію в явищах і процесах, що вивчаються; - правильні вичерпні відповіді на додаткові питання викладача, що мають мету з'ясувати ступінь розуміння студентом матеріалу, що ним викладається. </td> </tr> <tr> <td>4 «добре»</td> <td> <ul style="list-style-type: none"> - студент дає правильний, повний виклад змісту підручника і матеріалу, поданого викладачем, але на додаткові контрольні питання, які ставить викладач для з'ясування глибини розуміння і вміння орієнтуватися в явищах і процесах, відповідає лише з деякою допомогою викладача чи колег; - при правильному і в цілому зв'язному викладі матеріалу, студент припускає у відповіді неточності, які виправляє сам або при першому зауваженні викладача; - недостатньо вичерпні відповіді на додаткові запитання викладача. </td> </tr> <tr> <td>3 «задовільно»</td> <td> <ul style="list-style-type: none"> - студент виявляє знання і розуміння основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає суттєві помилки і усвідомлює їх тільки після повторної вказівки викладача; </td> </tr> </tbody> </table>				Оцінка	Умови отримання оцінки	5 «відмінно»	<ul style="list-style-type: none"> - повний, правильний, послідовний, зв'язний, обґрунтований виклад питання, що супроводжується правильними прикладами; - все, що викладається повинно свідчити про глибоке розуміння і орієнтацію в явищах і процесах, що вивчаються; - правильні вичерпні відповіді на додаткові питання викладача, що мають мету з'ясувати ступінь розуміння студентом матеріалу, що ним викладається. 	4 «добре»	<ul style="list-style-type: none"> - студент дає правильний, повний виклад змісту підручника і матеріалу, поданого викладачем, але на додаткові контрольні питання, які ставить викладач для з'ясування глибини розуміння і вміння орієнтуватися в явищах і процесах, відповідає лише з деякою допомогою викладача чи колег; - при правильному і в цілому зв'язному викладі матеріалу, студент припускає у відповіді неточності, які виправляє сам або при першому зауваженні викладача; - недостатньо вичерпні відповіді на додаткові запитання викладача. 	3 «задовільно»	<ul style="list-style-type: none"> - студент виявляє знання і розуміння основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає суттєві помилки і усвідомлює їх тільки після повторної вказівки викладача;
Оцінка	Умови отримання оцінки											
5 «відмінно»	<ul style="list-style-type: none"> - повний, правильний, послідовний, зв'язний, обґрунтований виклад питання, що супроводжується правильними прикладами; - все, що викладається повинно свідчити про глибоке розуміння і орієнтацію в явищах і процесах, що вивчаються; - правильні вичерпні відповіді на додаткові питання викладача, що мають мету з'ясувати ступінь розуміння студентом матеріалу, що ним викладається. 											
4 «добре»	<ul style="list-style-type: none"> - студент дає правильний, повний виклад змісту підручника і матеріалу, поданого викладачем, але на додаткові контрольні питання, які ставить викладач для з'ясування глибини розуміння і вміння орієнтуватися в явищах і процесах, відповідає лише з деякою допомогою викладача чи колег; - при правильному і в цілому зв'язному викладі матеріалу, студент припускає у відповіді неточності, які виправляє сам або при першому зауваженні викладача; - недостатньо вичерпні відповіді на додаткові запитання викладача. 											
3 «задовільно»	<ul style="list-style-type: none"> - студент виявляє знання і розуміння основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає суттєві помилки і усвідомлює їх тільки після повторної вказівки викладача; 											

		<ul style="list-style-type: none"> - відповіді на запитання дає не одразу, а тільки після деякого напруження пам'яті, при чому відповіді нечіткі; - не в змозі без допомоги викладача вивести співвідношення з іншими проблемами дисципліни, що вивчається; - допускає грубі помилки або зовсім пропускає матеріал і частково виправляє ці помилки тільки після вказівки викладача; - студент виявляє незнання більшої частини навчального матеріалу, нелогічно і невпевнено його викладає, у відповіді мають місце заминки і перерви, не може пояснити проблему, хоча і розуміє її; - викладає матеріал не достатньо зв'язно і послідовно.
	<p>2 «незадовільно»</p>	<ul style="list-style-type: none"> - студент припускається грубих помилок при викладі матеріалу і не виправляє ці помилки навіть при вказівці на них викладача; - виявляє повне незнання і нерозуміння навчального матеріалу і як наслідок цього - повна відсутність навичок як в аналізі явищ, так і у подальшому виконанні практичних завдань.
<p>Вимоги до контрольної роботи</p>	<p>Передбачено виконання контрольної роботи, яка виконуються під час останнього практичного заняття. В умовах змішаного або дистанційного режиму навчання допускається виконання контрольної роботи вдома (надсилається викладачу на електронну пошту) або в тестовій формі (з використанням можливостей системи дистанційного навчання).</p>	
<p>Самостійна робота</p>	<p>Студент опрацьовує питання, що призначенні для самостійного вивчення і для контролю за самостійною роботою (КСР) проходить тестування в системі дистанційного навчання (надається 25 тестових питань, дві спроби із зарахуванням першої позитивної оцінки). Результат відображається у відсотках, максимум 100%. Максимальна оцінка в рейтингу з урахуванням вагового коефіцієнта - 10 балів.</p>	
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Студент повинен набрати не менше 25 балів у сумі за такі види робіт: Поточний контроль (максимум 30 балів). Самостійна робота (максимум 10 балів). Індивідуальне завдання (максимум 10 балів). Якщо студент набрав менше 25 балів. Дозволяється, як виняток, з дозволу декана економічного факультету за заявою, погодженою з кафедрою підприємництва, торгівлі та прикладної економіки, одноразове виконання студентом додаткових видів робіт з навчальної дисципліни (відпрацювання пропущених занять, перескладання змістових модулів, виконання індивідуальних завдань тощо) для підвищення оцінок за змістові модулі.</p>	
<p>Підсумковий контроль</p>	<p>Підсумковою формою контролю є екзамен (максимум 50 балів), на якому студент презентує ідею свого майбутнього бізнесу. Повторне складання екзаменів допускається не більше двох разів з кожної дисципліни: один раз викладачеві (талон №2) усне опитування відповідно до програмових вимог, другий – комісії (талон №3) реалізується виключно у тестовій формі з використанням організаційно-технологічних процесів. Здобувача вищої освіти, який не ліквідував академічну заборгованість у встановлені терміни без поважної причини, відраховують з університету за академічну неуспішність або за його згодою направляють на повторне вивчення навчальної дисципліни (планується за рахунок власного часу</p>	

студента і не фінансується з бюджетних коштів).

В умовах карантину чи військового стану ідентифікація здобувача вищої освіти відбувається з використанням програми ZOOM.

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи. Виконання індивідуального завдання оформляють у вигляді презентації за допомогою інструментів Power Point, Prezi, Canva чи ін.

Академічна доброчесність. Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення в університеті <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>.

Відвідування занять є важливою складовою навчання. Дозволяється вільне відвідування лекцій. Пропуски практичних занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку на консультаціях, при цьому оцінка не ставиться, а н/б округляється.

Неформальна освіта. Результати неформальної освіти можуть зараховуватись відповідно до «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

Використання штучного інтелекту (ШІ) дозволяється як допоміжного інструменту.

Додаткові бали +5 балів за участь у конференції: виступ або тези; + 5 балів за сертифікат неформальної освіти.

8. Рекомендована література

1. Інноваційно-інвестиційна і технологічна безпека трансформації регіональних економічних систем. За науковою редакцією М.А.Хвеси́ка. 486 с. К. 2013
2. Узбек Д.А. Аналіз трансформацій національних економічних інтересів в умовах розвитку інформаційної економіки. Економічний простір. № 182. 2022. <http://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/1183/1141>
3. Новікова Н.С. Аналіз трансформації національної економічної системи. Економіка і суспільство. №14. 2018. https://economyandsociety.in.ua/journals/14_ukr/4.pdf
4. Національна економіка: навчальний посібник (у рисунках, схемах і таблицях) / О. І. Котикова, О. А. Горобченко, Т. Г. Олійник, І. Г. Крилова, І. О. Мельник, О. А. Купчишина. – Миколаїв : Іліон, 2020. – 196 с.
5. Трансформація як поняття та підходи до його розуміння в економічному контексті. Ефективна економіка. №12. 2015. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5827>
6. Голота, М.М. (2024). Трансформація соціально-економічного ландшафту України під впливом війни: аналіз основних макроекономічних показників. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління, (12). <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-12-07-01>
7. Новаковська, І. О., Скрипник, Л. Р., & Древаль, Н. Г. (2022). Стан та проблеми рекреаційних територій в умовах сучасних трансформаційних процесів. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління, (3). <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-3-06-01>
8. Лозиченко, О. М. (2022). Сучасний стан досліджень у сфері розвитку економічних систем в умовах нестаціонарності. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління, 1(4). <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-4-03-01>
9. Чуб, А. В. (2022). Трансформація економічних теорій державного регулювання економік світу. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління, (5). <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-5-03-08>
10. Циганенко, О. В., Зубко, К. Ю., & Весперіс, С. З. (2023). Вплив наслідків трансформації споживчої поведінки в умовах економічної нестабільності на інтернет-торгівлю. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління, (7). <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-7-03-01>
11. Ушкаренко І., & Соловйов А. (2023). Соціальні інновації у системі сталого розвитку.

- Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління, (7). <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-7-03-05>
12. Болдовська, К. П. (2023). Формування нової парадигми світового господарства та вплив глобальних трансформацій на економіку суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління, (9). <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-9-02-01>
 13. Атамас, О. П., & Фісуненко, Н. О. (2024). Захист економіки України в умовах трансформаційних перетворень концептуальних засад інвестиційної привабливості. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління, (11). <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-11-03-10>
 14. Коваліско Н.В. Методологічні засади соціологічного аналізу трансформацій соціальної структури українського суспільства. Український соціум. №1 (12). 2006. https://ukr-socium.org.ua/wp-content/uploads/2006/01/42-52_no-1_vol-12_2006_UKR.pdf
 15. Пілько А.Д. Управління територіальною системою: еволюція безпекознавчої парадигми / А.Д. Пілько // Моделювання регіональної економіки. Збірник наукових праць. — Івано-Франківськ: Плай, 2012.— № 2(20).— 446 с. – с.332-341.
 16. Пілько А.Д. Постановка та вирішення задачі оцінки й аналізу інвестиційної складової безпеки розвитку регіону / А.Д.Пілько, В.В.Кіс // Проблеми економіки. №3. 2016. – с. 300 -306.
 17. Пілько А.Д. Соціально-економічний розвиток регіону: пошук нових орієнтирів та механізмів реалізації в контексті еволюції безпекознавчих парадигм / А.Д. Пілько, Т.П. Гарда // Бізнес Інформ. №10. 2016. – с. 112-116.
 18. Пілько А.Д. Моделювання процесів оцінки й аналізу соціо-еколого-економічного розвитку регіону / А.Д.Пілько, Т.П.Гарда // Проблеми економіки. №2.2017. – с.324-330.
 19. Пілько А.Д. Моделі оцінювання та аналізу асиметрії регіонального розвитку / А. Д. Пілько, Т. П. Гарда // Економіка розвитку. – 2018. – № 2 (86). – С. 24–35.
 20. Пілько А.Д. Аналіз та прогнозування параметрів монетарної політики на основі систем одночасних структурних рівнянь / А.Д. Пілько, В.Р. Крамар // Проблеми системного підходу в економіці. 2020. – №1(75). – С. 163-169.
 21. Пілько А.Д. Формування моделі оцінювання та аналізу соціального напруження та її застосування в дослідженнях соціально-економічного розвитку регіону. Наукові перспективи. 2022. №1 (19). С. 361-375.
 22. Пілько А.Д. Формування концептуальної моделі аналізу соціальної напруженості. Актуальні проблеми філософії та соціології. 2022. №35. – с. 61-66.
 23. Пілько А.Д. Аналіз соціальної напруженості як перспективний напрям розвитку соціального моделювання. Актуальні проблеми філософії та соціології. 2022. №37. – с. 163-168.
 24. Пілько А.Д., Чепига Б.Т. (2023) Аналіз впливу монетарних інструментів на величину внутрішнього боргу в контексті постановки та вирішення задачі моделювання порогового рівня боргової безпеки. Проблеми економіки, (2) 231-239 <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2023-2-231-239>
 25. Пілько, А. (2024). Соціальне моделювання та соціокібернетика як інструментарій аналізу соціальної складової безпеки розвитку в умовах глобальної невизначеності. Габітус, (62). С.40-44. DOI <https://doi.org/10.32782/2663-5208.2024.62.5>

Викладач
Пілько Андрій Дмитрович
к.е.н., доцент

доцент кафедри економічної кібернетики